

NIONDE MÖTET FÖR ÖVERVAKNINGSKOMMITTÉN FÖR FINLANDS CAP–PLAN 2023–2027

Tid 16.6.2026 kl. 13.00–17.00
Plats Paasitorri, Paasivuorigatan 5, Helsingfors

Närvarande

Minna-Mari Kaila/jord- och skogsbruksministeriet, ordförande

Sanna Sihvola/jord- och skogsbruksministeriet

Juha Vanhatalo/jord- och skogsbruksministeriet

Jyri Inha/finansministeriet

Minna Uusimäki/jord- och skogsbruksministeriet

Virva Terho/jord- och skogsbruksministeriet

Mirja Kiviranta/jord- och skogsbruksministeriet

Martti Patjas/jord- och skogsbruksministeriet

Sanna Koivumäki/jord- och skogsbruksministeriet

Harri Ahlgrén/arbets- och näringsministeriet

Ilona Helle/miljöministeriet

Hannele

Sankari/Livsmedelsverket

Esko

Leinonen/Livsmedelsverket

Timo

Lehtiniemi/Livskraftscentralen i Norra Finland

Petri

Knaapinen/Livskraftscentralen i Nyland

Juha

Kaipainen/Livskraftscentralen i Östra Finland

Karin

Kainlauri/Livskraftscentralen i Österbotten

Pertti Iivanainen/Norra Karels samarbetsområde

Sue Holmström/Ålands landskapsregering

Mats Brandt/Österbottens landskapsförbund

Taina Väre/Kommunförbundet

Johan Åberg/Maa- ja

metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Thomas Blomqvist/Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf

Susann Rännäri/Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling rf

Mia Simpanen/Savo Entreprenörer

Jari Huovinen/Finlands näringsliv rf

Meira-Pia

Lohiluoma/Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

Heli Walls/Finlands byar rf

Tomi Alakoski/Suomen 4H-liitto

Eeva-Liisa Korpela/WWF Finland

Pihla Markkola/Djurskyddet Finland rf

Leena Anttila/jord- och skogsbruksministeriet

Mika Survonon/jord- och skogsbruksministeriet

Frånvarande: Anna-Leena Miettinen/jord- och skogsbruksministeriet, Marja Husu/Livsmedelsverket, Ulla Hyvönen/Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf

Permanent sakkunniga: Laura Salo/ EU-kommissionen, DG AGRI; Matleena Heikkinen/ EU-kommissionen, DG AGRI

Övriga sakkunniga: Tiina Hartman/jord- och skogsbruksministeriet, Ahti Hirvonen/jord- och skogsbruksministeriet

1. Mötets öppnande

Ordföranden Minna-Mari Kaila öppnade mötet och välkomnade deltagarna till det nionde mötet för övervakningskommittén för Finlands CAP-plan 2023–2027.

Ordföranden konstaterade att genomförandet av CAP-planen framskrider väl. I slutet av mars 2026 hade 42 procent av medlen från Landsbygdsfonden betalats ut och i början av juni var 77 procent av medlen under behandling. En del av åtgärderna har genomförts så snabbt att budgetramen redan har överskridits eller nästan överskridits. En del har däremot framskridit i långsammare takt. Dessa skillnader jämnas ut till viss del i det ändringsförslag som läggs fram vid mötet.

Inom kort inrättas en arbetsgrupp för att slutföra CAP-planen. Enligt anvisningen om slutförande av planen avslutas beslutsfattandet för finansieringsperioden den 31 december 2027. Avsikten är dock att även därefter fortsätta beslutsfattandet i den mån finansieringen tillåter det så att en så stor del som möjligt av medlen blir använd.

Den arbetsgrupp som tillsatts av statsministern för att bereda nästa finansieringsperiod 2028–2034 slutförde sitt arbete den 31 maj och slutrapporten offentliggjordes den 12 juni 2026. Därefter har det fastställts att finansministeriet ska fungera som samordnande organ i den kommande NRP-planen. Den 17 juni ordnar jord- och skogsbruksministeriet ett webinarium för intressenter. Webbinariet ger en aktuell översikt över beredningen av den kommande perioden inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

Den kommande CAP-förordningen bereds i rådets arbetsgrupp (HAQ – Horizontal Agricultural Questions). Under beredningen flyttades flera artiklar om CAP från förslaget till NRP-förordning till CAP-förordningen. Dessutom har kommissionen berett rekommendationer till varje medlemsstat. Rekommendationerna fastställer vilka åtgärder som ska ingå i den kommande NRP-planen. Irland tillträder som ordförande för EU den 1 juli 2026, och det första mötet för rådets arbetsgrupp (HAQ) hålls redan den 1 och den 2 juli.

2. Organisering av mötet

Mötesdeltagarna konstaterades. 31 medlemmar eller suppleanter var närvarande.

Konstaterades följande byten av medlemmar:

Ilona Helle från miljöministeriet ersätter Eija Hagelberg.

Jertta de Mazières ersätter Pekka Sandholm som suppleant för Anna-Leena Miettinen (jord- och skogsbruksministeriet).

3. Godkännande av föredragningslistan som arbetsordning för mötet

Föredragningslistan godkändes som arbetsordning för mötet.

4. Fjärde ändringsförslaget till Finlands CAP-plan 2023–2027

Strategiskt ändringsförslag

Tiina Hartman och Mirja Kiviranta presenterade de strategiska ändringarna i Finlands CAP-plan 2023–2027.

Enligt Hartman föreslås det, utöver att övervakningskommittén nu ombeds godkänna ändringarna, även att förvaltande myndigheten ska få förhandlingsmandat från övervakningskommittén. Om kommissionens behandling leder till betydande ändringar, ska övervakningskommittén informeras om dessa. Varje enskild ändring som eventuellt följer av förhandlingarna ska dock inte längre föreläggas övervakningskommittén för godkännande. Dessutom föreslås det att förvaltande myndigheten ska få befogenhet från övervakningskommittén att vid behov omvandla de ändringar som ska göras som strategiska ändringar till ändringar som görs genom anmälningsförfarande. Enligt det nya förfarandet meddelas resultatet av behandlingen i finansutskottet, om resultatet kräver det (om behandlingen sker efter övervakningskommittén). De ändringsförslag som nu behandlas har fått stöd av finansutskottet vid dess sammanträde den 11 juni 2026. Ändringsförslagen har redan överlämnats till kommissionen på inofficiell väg och skickas till kommissionen på officiell väg efter behandlingen i övervakningskommittén.

De föreslagna ändringarna var följande:

5.3. artikel 70 (Luomu) Åtagande för ekologisk produktion: Minskning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 380 610 000 euro → 362 610 000 euro
- Av den planerade finansieringen för åtgärden överförs 18 000 000 euro till artikel 73 Investeringar i utveckling av gårdarnas konkurrenskraft och modernisering av gårdar (INV maatalous 01).

5.3. artikel 70 (Ympäristö 02) Markförbättrande grödor och saneringsgrödor: Minskning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 77 900 000 euro → 49 900 000 euro
- Av den planerade finansieringen för åtgärden överförs 19 000 000 euro till artikel 73 Investeringar i miljöns tillstånd och hållbara produktionssätt på gårdar (INV maatalous 03) och 9 000 000 euro till artikel 70 Främja cirkulär ekonomi (Ympäristö 04)

5.3. artikel 70 (Ympäristö 05) Skyddszoner: minskning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 72 450 000 euro → 61 450 000 euro
- Av den planerade finansieringen för åtgärden överförs 5 000 000 euro till artikel 73 Energiinvesteringar på gårdar (INV maatalous 02) och 6 000 000 euro till åtgärden Investeringar i miljöns tillstånd och hållbara produktionssätt på gårdar (INV maatalous 03)

5.3. artikel 70 (Ympäristö 10) Skötsel av jordbruksnatur och landskap: minskning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 131 710 000 euro → 121 710 000 euro

- Av den planerade finansieringen för åtgärden överförs 7 000 000 euro till artikel 73 Energiinvesteringar på gårdar (INV maatalous 02) och 3 000 000 euro till åtgärden Investeringar som främjar djurens välbefinnande och biosäkerheten (INV maatalous 04).

5.3. artikel 73–74 (INV maatalous 01) Investeringar i utveckling av gårdarnas konkurrenskraft och modernisering av gårdar: ökning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 365 009 100 euro → 383 009 100 euro
- Den planerade finansieringen av åtgärden ökas med 18 000 000 euro genom att medel överförs från artikel 70, Åtagande för ekologisk produktion (luomu).

5.3. artiklarna 73–74 (INV maatalous 02) Energiinvesteringar på gårdar: ökning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 40 000 000 euro → 52 000 000 euro
- Den planerade finansieringen för åtgärden ökas med 12 000 000 euro genom att 5 000 000 euro överförs från artikel 70 Skyddszoner (Ympäristö 05) och 7 000 000 euro från åtgärden Skötsel av jordbruksnatur och landskap (Ympäristö 10)

5.3. artiklarna 73–74 (INV maatalous 03) Investeringar i miljöns tillstånd och hållbara produktionssätt på gårdar: ökning av finansiering

- Kalkylerade finansieringen: 40 000 000 euro → 52 000 000 euro
- Den planerade finansieringen för åtgärden ökas med 25 000 000 euro genom att 19 000 000 euro, finansiering som inte har använts de två första åren, överförs från artikel 70 Markförbättrande grödor och saneringsgrödor (Ympäristö 02) och 6 000 000 euro från åtgärderna Skyddszoner (Ympäristö 05)

5.3. artiklarna 73–74 (INV maatalous 04) Investeringar som främjar djurens välbefinnande och biosäkerheten: ökning av finansieringen

- Kalkylerade finansieringen: 21 999 600 euro → 24 999 600 euro
- Den planerade finansieringen för åtgärden ökas med 3 000 000 euro genom att medel överförs från artikel 70 Skötsel av jordbruksnatur och landskap (ympäristö 10)

5.3 artikel 70 (Ympäristö 04) Främja cirkulär ekonomi: ökning av finansieringen och höjning av ersättningsnivån

- Till åtgärden överförs 9 miljoner euro från åtgärden Markförbättrande grödor och saneringsgrödor
- Effektiviserar näringscirkulationen genom instruktion i att jordbrukarna ska använda återvunna näringsämnen och transportera boskapsgödsel från områden med överskott till områden med underskott
- En höjning av stödnivån ligger i linje med den rekommendation som Europeiska kommissionen lade fram i sin handlingsplan för gödselmedel (2026) om att främja effektivitet i gödslingen och en hållbar användning av återvunna näringsämnen och att förbättra driftsäkerheten på lantgårdar

Diskussion

- Representanten för producentorganisationen ansåg att ändringarna var bra och stödde förslaget. Det är framför allt tillräckligheten av investeringsstöden som har väckt oro. I ändringsförslaget ska läget förbättras genom att finansieringen fördelas till de investeringsobjekt som är efterfrågade. Producentorganisationen ansåg även att förslaget till att främja cirkulär ekonomi var mycket bra, likaså principen om att bevilja förhandlingsmandat. Om det ändå ser ut att det ska ske en betydande förändring i någon av de föreslagna åtgärderna, är det önskvärt att information om detta lämnas tillräckligt tidigt.
- Representanten för Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling frågade om överföringen av medel från ekologiskt jordbruk stöder jordbrukets resiliens och om nettoeffekterna av överföringen har utvärderats med tanke på jordbrukets resiliens. Att styra finansiering till skuldfinansierade investeringar kan göra gårdarna mer utsatta, bland annat genom ränte-, pris- och skördechocker, medan ekologiska grödor och saneringsgrödor bidrar till att minska beroendet av insatser och förbättra markens bördighet, vilket skyddar mot nämnda chocker. Alla investeringar är dock inte lika värdefulla, energiinvesteringar bidrar till en höjd självförsörjning. Investeringar i konkurrenskraft gynnar de största gårdarna, medan de åtgärder som drabbats av nedskärningar har varit tillgängliga för små och medelstora gårdar. En sådan ändring anses inte vara rättvis.
- Enligt representanten för livskraftscentralerna gynnar de föreslagna satsningarna på investeringar området kring Livskraftscentralen i Norra Finland. Bland investeringarna i konkurrenskraft ingår även relativt små projekt som förbättrar konkurrenskraften hos små gårdar. Lönsamheten i de stora gårdarna har utvecklats mer positivt än i de mindre gårdarna, vilket i sin tur bidrar till att säkerställa resiliensen.
- Representanten för Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling frågade också om hänsyn vid överföringarna har tagits till att nya aktörer förväntas inleda en ekologisk produktion nästa år, vilket marknadssignalerna tyder på. Täcker de återstående 360 miljoner euro behovet och kommer vi 2027 att befinna oss i en situation där inga nya avtal ingås? Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling uttryckte sin besvikelse över hur ekologisk produktion har utvecklats som åtgärd i CAP-planen. Man kunde ha förbättrat underutnyttjandet genom att lätta på kraven på ekologisk produktion i stället för att ta bort anslag. Om medlen omfördelades, skulle Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling gärna se att medlen för ekologisk produktion tilldelas ekologisk verksamhet (till exempel marknadsföring av ekologiska produkter, utveckling av avtalsbaserad produktion och rådgivning).
- När det gäller markförbättrande grödor och saneringsgrödor minskar rambeloppet avsevärt, och Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling har uttryckt sin oro över ramens omfattning. Har ramen beaktat den sammantagna konsekvensen av klöver, avskaffandet av den övre arealgränsen och den skyldighet att bärga skörden som träder i kraft 2027? Åtgärden har blivit avsevärt mer populär redan i år. I alla fall är åtgärden bra och betonar bland annat försörjningsberedskapen.
- När det gäller främjande av cirkulär ekonomi ansåg Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling att tilläggsfinansieringen och höjningen av stödet var mycket bra. Förbundet för Naturenlig

Ekologisk Odling ansåg dock att stödkriteriet var problematiskt, eftersom stödet bygger på volym, inte på näringsinnehåll. Det volymbaserade stödet gynnar vattenhaltiga produkter, vilket bland annat kräver kraftiga transport- och spridningsmaskiner. Detta leder i sin tur till att jorden blir packad och förbrukningen av fossila bränslen ökar. Stödkriterierna leder till en utveckling som är mindre gynnsam för miljön. Varför har kriteriet för stödberättigande inte ändrats så att det baseras på näringsinnehåll för att det ska överensstämma med de egna målen för åtgärden?

- Enligt representanten för WWF Finland är det lämpligt att minska finansieringen för markförbättrande grödor och saneringsgrödor, eftersom medlen istället tilldelas åtgärder som gynnar miljön. När det gäller minskningen av finansieringen för skyddszoner skulle WWF Finland ha önskat att medlen istället hade omfördelats till andra åtgärder som gynnar vattenskyddet. För sluttande skiften intill vattendrag bör det hittas metoder att göra åtgärden så attraktiv som möjligt för jordbrukarna. Den överföring som rörde landskapsvård ansågs inte vara bra, trots att höjningen av stödnivån är en positiv sak. Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling instämde i kommentaren till landskapsvården. När det gäller skötseln av vårdbiotoper och jordbruksnatur bör den verkliga orsaken till underutnyttjandet korrigeras (det vill säga större flexibilitet i tolkningen av fältbesiktningarna). Dessutom ställdes en fråga om huruvida det finns investeringar som kan hjälpa gårdar som bedriver landskapsvård.
- Enligt ordföranden har ändringarna av finansieringen gjorts för att målen ska kunna uppnås, även när det gäller de åtgärder där finansieringen har minskats. Målet är även att använda medlen i CAP-planen till fullt belopp.
- Representanterna för jord- och skogsbruksministeriet lyfte fram Naturresursinstitutets modell som ligger till grund för kalkylerna samt WTO:s principer för grönt stöd, enligt vilka stöd endast får beviljas för så kallade merkostnader. Det går inte att få extra stöd, inte ens i fråga om miljöersättning. En annan vägledande princip är att åtgärderna är frivilliga för jordbrukarna. Ändringarna gäller de medel som inte har använts under de två första åren. När det gäller miljöersättning och ekologisk produktion är målserien uppåtstigande. Det innebär att finansieringen för exempelvis ekologisk produktion fortfarande avsätts baserat på arealmålet. Överföringarna avser endast det belopp som med säkerhet inte har använts (2023–2024). Inga ändringar har gjorts i målen. När det gäller miljöersättningen riktas överföringarna till åtgärder där det enligt nuvarande vetenskap är minst sannolikt att målen uppnås. Även om populariteten ökar, borde det fortfarande finnas tillräcklig finansiering tillgänglig. Dessutom påpekades det att det bland de gårdar som investerar finns många ekologiska gårdar och att den genomsnittliga storleken på de ekologiska gårdarna är större än den genomsnittliga storleken på alla gårdar.
- När det gäller förmedling av information konstaterades det att övervakningskommittén informeras i god tid, om åtgärderna ändras under de olika faserna av behandlingen.

Det gick inte att fatta ett enhälligt beslut om ändringsförslaget. Representanten för WWF Finland meddelade att ändringsförslaget inte kunde godkännas. De övriga meddelade att de stödde ändringsförslaget.

Beslut: Den strategiska ändringen av fjärde ändringsförslaget till Finlands CAP-plan godkändes genom majoritet med 2/3 (30 av 31 röster).

Icke-strategiskt ändringsförslag

Tiina Hartman och Mirja Kiviranta presenterade de icke-strategiska ändringarna i Finlands CAP-plan för 2023–2027. Även när det gäller dessa ändringar föreslås det att förvaltande myndigheten ska få befogenhet från övervakningskommittén att vid behov omvandla de ändringar som ska genomföras genom anmälningsförfarande till strategiska ändringar, om kommissionen motsätter sig ändringarna. Avsikten är att ändringarna träder i kraft tidigast den 1 januari 2027.

De föreslagna ändringarna var följande:

Uppdatering av resultatindikatorer

- Ändringen av nyckeltalen beror på en ändring i finansieringsplanen

Meddelande om införande av finansiella instrument

- Avsnitt 4.6 förses med information om att Finland planerar att införa finansieringsinstrumentet 2027.

Produktionsbundna stöd

- Det produktionsbundna EU-stödet för tjurar i område C ska minskas med 6,8 miljoner euro och det maximala beloppet på bidraget för specialgrödor höjs i sin tur med 6,8 miljoner euro
- Det maximala beloppet på produktionsbundet inkomststöd, 101,7 miljoner euro, förblir oförändrat

Tillägg för växtarter utöver bidrag för särskilda grödor (TUOTS 11) inom det produktionsbundna inkomststödet CIS(32)

- Quinoa (*Chenopodium quinoa*) och hirs (*Panicum miliaceum*) läggs till i förteckningen över växtarter som berättigar till bidrag för särskilda grödor

Uppdatering av ersättningsnivåerna för ersättningar för djurens välbefinnande

- Enhetsstöden uppdateras för följande åtgärder:
 - EHK 02 Kalvnings-, behandlings- och sjukboxar för nötkreatur
 - EHK 03 Förbättrande av förhållandena för kalvar
 - EHK 04 Förbättrande av förhållandena för nötkreatur av hankön
 - EHK 05 Betesgång för nötkreatur
 - EHK 06 Utomhusvistelse för nötkreatur
 - EHK 08 Fri grisning
 - EHK 09 Förbättrade grisningsförhållanden
 - EHK 10 Förbättrande av förhållandena för suggor/gyltor
 - EHK 11 Förbättrande av förhållandena för avvanda smågrisar
 - EHK 12 Förbättrande av förhållandena för slaktsvin
 - EHK 14 Förbättrande av förhållandena för får och getter
 - EHK 15 Betesgång för får och getter
 - EHK 17 Förbättrande av förhållandena för fjäderfä

- EHK 18 Smärtlindring vid kastrering
- Ändringarna i EHK-enhetsstödnivåerna: Åtgången uppgår till cirka 74 miljoner euro under 2025, och prognosen 2027 för motsvarande antal djur och ansökningar skulle uppgå till cirka 85 miljoner euro

5.3 artikel 70 i EHK 18 – Smärtlindring vid kastrering

- Användning av smärtlindring vid kastrering är obligatorisk från och med den 1 januari 2024 och användning av bedövning från och med den 1 januari 2027
- Från och med den 1 januari 2027 är ersättningsnivån vid behandling av kronisk smärta efter användning av bedövning enligt lag 9 euro per djurenhet

Slopande av den maximala procentgränsen för åtgärden Markförbättrande grödor och saneringsgrödor och Ympäristö 03: Fånggrödor

- Gränsen slopas den 1 januari 2027
- Gränsen för åtgärden Markförbättrande grödor och saneringsgrödor har varit 20 procent av stödmottagarens stödberättigade förbindelseareal
- Gränsen för åtgärden Fånggrödor har varit 35 procent av stödmottagarens stödberättigade förbindelseareal

Investeringsstöd för jordbruk

- Det maximala beloppet på investeringsstöd för jordbruk (investeringar i konkurrenskraft) per lantgård höjs från 1 200 000 euro till 1 400 000 euro under tre skatteår

Kompensationsersättningar, skyldighet att bärga skörden

- Som ett villkor för stödberättigande införs skyldighet att bärga skörden av fodervall varje år, antingen genom bete eller maskinell skörd

Ändringar i IACS-bilagan – avskaffande av kompletterande övervakning och överförbara påföljder

- Informationen om utökad tillsyn stryks
- Mildring av påföljdsskalan för arealbaserade och djurbaserade interventioner samt avskaffande av den överförbara påföljden

Diskussion:

- Representanten för WWF Finland ansåg att höjningen av betesersättningen var positiv. Dessutom ställdes en fråga om huruvida höjningen kunde vara så stor att den skulle lindra den svåra situationen för fårgårdarna. Enligt WWF Finland är höjningen av bidraget för specialgrödor positiv, eftersom ändringen stöder produktionen av växtprotein.
- Representanten för producentorganisationen uppgav att hen stödde ändringsförslagen. Särskilt höjningarna av bidraget för specialväxter och EHK:s åtgärder samt återinförandet av skyldigheten att bärga skörden av fodervall passar mycket bra just nu.

- Representanten för samarbetsområdena ansåg att det var lämpligt att återinföra kravet på skörd av fodervall. Det kommer dock sannolikt att bli svårt att övervaka efterlevnaden av skyldigheten.
- Representanten för MMM påpekade att ett villkor för investeringsstöd till nya ladugårdar för mjölkboskap är byggande av en rastfålla eller ordnande av betesmöjligheter.
- Representanten för jord- och skogsbruksministeriet instämde i att skyldigheten att bärga skörden innebär krav på verifiering i framtiden. Prishöjningen för lamm är 4 euro (enligt Naturresursinstitutet beräkning), och den gröna rutan förutsätter kostnader eller inkomstbortfall. Förhoppningen är naturligtvis att höjningen ska uppmuntra till ingående av traditionella biotopavtal.

Beslut: Det icke-strategiska ändringsförslaget godkändes enhälligt.

Ordföranden redogjorde dessutom för utsikterna för eventuella framtida ändringar. Det är troligt att ytterligare ett förslag till strategisk ändring läggs fram för övervakningskommittén för godkännande under detta år.

Representanterna för jord- och skogsbruksministeriet påminde om möjligheten att göra ändringar i anmälningarna varje gång det behövs. Om ett beslut om en till strategisk ändring (till exempel eventuellt införande av ett finansiellt instrument) fattas i höst, finns det samtidigt möjlighet att göra även andra ändringar. Det avtalades att synpunkter på en eventuell tidsfrist för genomförandet av det strategiska ändringsförslaget kan skickas till övervakningskommittén.

Representanterna för jord- och skogsbruksministeriet tog även upp frågan om finansiering av Neuvo (Rådgivning). Inom åtgärden Utbildning återstår ett betydande belopp som inte används. Nu ska det återstående beloppet för utbildning inte tilldelas och därför kan medlen istället avsättas till rådgivning. Det finns ingen brådska med att genomföra överföringen, eftersom utbildning och rådgivning ingår i samma artikel i planförordningen (artikel 78). Vid avslutningen av perioden får artikelramen inte överskridas.

5. Dispositionsplan för det tekniska biståndet för 2027–2029

Leena Anttila presenterade dispositionsplanen för det tekniska biståndet. Det handlar om fördelningen av den andra delen av dispositionsplanen. Övervakningskommittén godkände fördelningen av den första delen av det tekniska biståndet, som även omfattade en indikativ fördelning av den andra delen i januari 2023.

Fördelningen av den andra delen sker huvudsakligen på grundval av den indikativa fördelningen för 2023. Dessutom har det skett några överföringar mellan olika kostnadsslag i Livsmedelsverkets och landsbygdsnätverkets finansieringsandelar. År 2023 ska den outdelade reserven (2 miljoner euro) i NTM-centralernas finansiering fördelas jämnt mellan alla livskraftscentraler. Dessutom har fördelningen av tekniskt stöd mellan NTM-centralerna ändrats till en fördelning per

livskraftscentral. Det totala beloppet på det tekniska biståndet har inte ändrats. I den andra delen delas 22 miljoner euro ut.

Diskussion:

- Tekniskt bistånd är oerhört viktigt för livskraftscentralerna. Utan biståndet skulle genomförandet av CAP-planen äventyras.

Beslut: Dispositionsplanen för det tekniska biståndet för 2027–2029 godkändes enhälligt.

6. Kort översikt över status för genomförandet av CAP-planen

Livsmedelsverket:

Hannele Sankari och Esko Leinonen presenterade Livsmedelsverkets lägesöversikt. Enligt Sankari understeg antalet elektroniska stödansökningar, till skillnad från preliminära gissningar, inte 40 000 ansökningar när det gäller resultaten för ansökningarna om åkerstöd (41 080 ansökningar lämnades in 2025 och 40 143 ansökningar i år). Bland stödformerna är det grundläggande inkomststöd som söks mest, och i år understeg antalet ansökningar 40 000 (närmare bestämt 39 930 stycken). Antalet ansökningar om omfördelningsstöd var fortfarande cirka 200 mindre än antalet ansökningar om grundläggande inkomststöd. När det gäller stödet för miljösystem minskade antalet ansökningar i fråga om mångfaldsväxter något jämfört med året innan, och även den areal som var föremål för ansökning minskade. I fråga om grüngödslingsvallar skedde det däremot en ökning. Antalet sökande av kompensationsersättning minskade med cirka tusen i år jämfört med år 2025. I fråga om åtgärden övriga växter i miljöåtagandena minskade antalet ansökningar med cirka 500. Antalet ansökningar avseende markförbättrande grödor och saneringsgrödor ökade betydligt, men man är långt ifrån målet för arealen i CAP-planen. Arealen för fånggrödor ökade med cirka 30 000 hektar och arealen för skyddszoner med cirka 11 000 hektar. När det gäller vallar på torvåkrar skedde en betydande ökning både vad gäller antalet sökande och arealen. När det gäller ekologisk produktion minskade antalet sökande något, men arealen ökade med cirka 4 000 hektar.

Sammanfattningsvis var antalet anmälningar om vårsäd och framför allt om höstsäd mindre än året innan. Den största ökningen har skett i fråga om markförbättrande grödor och saneringsgrödor (inklusive blandning, klöver, oljerädisa), skyddszon, grüngödslingsvallar, foderärtor, bondböna, vörraps och vörrybs samt oljehampa. När det gäller stödet för miljösystem har sänkningen av stödnivåerna inte haft någon inverkan på de anmälda arealerna för naturvårdsvallar (65 euro → 55 euro). I miljöåtagandet har höjningen av ersättningsnivåerna för markförbättrande grödor och saneringsgrödor (+ klöver), skyddszoner och vallar på torvåkrar haft en betydande inverkan på de anmälda arealerna. När det gäller ekologisk produktion verkade höjningen av ersättningsnivån inte ha någon större inverkan på ökningen av den ekologiska odlingsarealen. Det är dock troligt att höjningen av ersättningsnivåerna ökade intresset för ekologisk odling något bland nya sökande.

Enligt Leinonen pågår flera granskningar av stöden för landsbygdsutveckling. När det gäller kommissionens granskning våren 2025 gällde den viktigaste iakttagelsen en ung jordbrukares beslutanderätt i en jordbrukssammanslutning. Livsmedelsverket bereder just nu ett svar till kommissionen. Revisionsrättens granskning i början av juni 2026 gällde våtmarker. Under hösten 2026 ska kommissionen göra en granskning av investeringsstöden, producentorganisationerna och biodlingsprogrammet.

Leinonen tog även upp styrmötena inom förvaltningen. Styrmötena ingår i Livsmedelsverkets styrning av genomförandet vid livskraftscentralerna och i Leadergrupperna. Mötena inleddes 2025 och de sista omgångarna ordnas 2027. I praktiken hålls möten med alla livskraftscentraler och Leadergrupper. Livskraftscentralerna anses utföra ett bra arbete. En iakttagelse av mötena med Leadergrupperna är att resurserna för grupperna för att sköta uppgifter varierar, men i regel är projektprocessen smidig och Leader-arbetet av hög kvalitet.

När det gäller Hyrrä fokuserar utvecklingsarbetet främst på att implementera ett nytt användargränssnitt för myndigheterna.

När det gäller sektorsspecifika stöd utbetalades cirka 4,5 miljoner euro i stöd (i enlighet med CAP-planen) till producentorganisationer inom frukt- och grönsakssektorn under budgetåret 2025. Beviljandet av stöd för producentorganisationernas operativa program blev färdigt i tjänsten Nekka under sommaren 2026. I början av 2025 blev genomförandet av stödet för biodling färdigt i tjänsten Nekka till den del det gäller finansiering av projekt. Projekten inom ramen för stödet för biodling har fortskridit i enlighet med CAP-planen.

Diskussion:

- Samarbetsområdena ansåg att det förekommer överlappningar mellan Leaders småprojekt och motsvarande tjänster som näringslivsbolagen tillhandahåller. Antalet småprojekt är stort, vilket innebär att de sysselsätter enormt. Det föreslogs att effekten av formerna för små stöd skulle vara bra att utreda och att det inför nästa period skulle vara bra att granska dessa projekt ur ett kritiskt perspektiv.
- Det ansågs även att man inte överallt förhåller sig så kritisk till småprojekt. I regel fungerar dock genomförandet av Leader väl. Det är dock sant att antalet ansökningar har tredubblats, och därför har även rationaliseringsmöjligheter övervägts. En lösning anses vara att antalet stödformer skulle minskas. Ett annat förslag till utvecklingsområde var att återinföra en knapp i Hyrrä. Då ska först Leadergruppen kontaktas. På så sätt kan det så kallade konsultationsproblemet lösas.
- Ur förvaltande myndighetens (det vill säga livskraftscentralens) perspektiv ansågs det att förvaltningsförfarandet borde vara betydligt enklare.
- Tanken att effektiviteten utvärderas innan beslut gällande nästa period fattas fick stöd. I alla fall kommer utvärderingar att göras.

Livskraftscentralerna

Karin Kainlauri presenterade livskraftscentralernas översikt över genomförandet av CAP-planen. Generellt sett kan det ur livskraftscentralernas perspektiv konstateras att genomförandet av CAP-planen under denna period fortskrider i full fart och att verksamheten är väl etablerad. Samarbetet med Livsmedelsverket, jordbruks- och skogsbruksministeriet och övriga livskraftscentraler fungerar väl. Gränssnitten mellan livskraftscentralerna och Tillstånds- och tillsynsverket behöver ännu delvis planeras, särskilt när det gäller tillstånds- och utlåtnedeföranden i samband med miljöavtal.

Det inledande skedet av livskraftscentralernas verksamhet var krävande: I februari 2026 meddelades det att riksomfattande samarbetsförhandlingar skulle inledas inom livskraftscentralerna. Samarbetsförhandlingarna har tagit mycket tid i anspråk för ledningen, och personalen har varit orolig. Besparingar görs inte enbart på lönekostnader utan även på resekostnader, tjänstebilar, IKT-kostnader och övrig upphandling, vilket i praktiken påverkar det dagliga arbetet. Det råder oro över om personalresurserna är tillräckliga, och det finns brist på resurser för flera arbetsuppgifter. Förhoppningen är att Livsmedelsverket ska samordna och prioritera livskraftscentralernas uppgifter så att centralerna kan klara av sina uppgifter med minskade resurser.

När det gäller strukturstöd till jordbruket anses investeringsviljan inom primärproduktionen vara större än de tillgängliga medlen. De knappa anslagen, särskilt när det gäller investeringar i miljö, djurens välbefinnande och energi, begränsar möjligheterna att fatta finansieringsbeslut. Avskogningsförordningen orsakar problem i enskilda fall. Antalet ansökningar om startstöd till unga jordbrukare varierar stort mellan livskraftscentralerna. Efterfrågan på rådgivningsersättningar är fortfarande stor. I fråga om projektstöd har urvalsomgångarna 2026 varit mycket livliga i nästan hela landet (gäller även Leader). Efterfrågan på klimat- och miljöprojekt varierar mellan de olika livskraftscentralerna. När det gäller företagsstöd är omvärlden krävande för företagen, vilket även återspeglas i antalet ansökningar. På senare tid har det skett en ökning. Genomförandet av projekt- och företagsstöden fortskrider väl och utbetalningen är aktivt. Under de senaste åren har det varit problematiskt att livskraftscentralerna först i februari–mars har fått information om beloppet på den regionala finansieringskvoten. Det finns en stor efterfrågan på Leader-finansiering, och dess betydelse anses vara avgörande för regionalutvecklingen.

När det gäller ekoförbindelserna minskar antalet ekologiska gårdar, men de befintliga ekologiska gårdarna växer. Det finns få nya aktörer som inleder verksamhet, och behovet av generationsskiftet är uppenbart. Höjningen på 15 procent av stödet till ekologisk produktion 2026 har tagits emot positivt bland de nuvarande ekologiska producenterna. Varje år ingås endast ett fåtal nya miljöavtal. Merparten av ansökningarna gäller tilläggsarealer till gällande avtal och åtgärder med en löptid på ett år. Antalet ansökningar som rör våtmarker har varit måttligt. Beloppet på icke-produktivt stöd har inte ökat i samma förhållande som exempelvis byggkostnaderna.

Vid tillsynen är det oroväckande hur resurserna räcker till. Djurkontrollerna har fortgått enligt planen. Det anses dock att kontrollerna borde kunna inledas tidigare än vad som är fallet idag så

att arbetsbördan kan fördelas jämnare och arbetet organiseras smidigare. När det gäller satellitövervakningen fungerar samarbetet med samarbetsområdena (behandlingen av fotodokumentation) väl.

Samarbetet mellan livskraftscentralerna och samarbetsområdena fortsätter att vara intensivt. Det nationella kommunikationsnätverkets verksamhet är väl etablerad och fungerar också bra. Kommunikationen sker i nära samarbete med samarbetsområdena och Leadergrupperna.

När det gäller beredningen inför nästa period verkar tidsplanen bli en utmaning för alla. Det ansågs vara mycket viktigt att livskraftscentralerna har tillräckligt med tid för att kunna påverka innehållet i substanslagstiftningen.

Diskussion:

- Representanten för producentorganisationen var intresserad av att höra om tillgången till bankfinansiering och särskilt om eventuella ändringar jämfört med året innan. När det gäller rådgivningen var det i sin tur intressant att veta vem tjänsterna är riktade till. När det gäller Neuvo ses i alla fall ett tydligt behov av att utvidga användningen av tjänsten, och därför bör fler gårdar uppmuntras att använda Nevos tjänster. Enligt representanten för livskraftscentralerna försöker man uppmuntra till användningen av Nevos tjänster genom information.
- Enligt Livskraftscentralen har centralen särskilt i fråga om företagsstöd märkt att bankerna är återhållsamma med finansieringen och att bankernas kreditgivning är strikt. Det är känt att bankerna fortfarande är mycket försiktiga. Säkerhetskraven är också mycket stränga, även om investeringarnas storlek samtidigt har ökat. Under året märktes dock en viss positiv tendens i bankernas inställning. När det gäller investeringar i jordbruk är investeringarna till exempel i Österbotten relativt stora, men det finns stora skillnader mellan regionerna.
- Enligt representanten för företagarna är tillgången till bankfinansiering en allvarlig fråga, och den bidrar i sin tur till att landsbygden avfolkas. Representanten för företagarna föreslog att övervakningskommittén skulle kunna ta ställning i frågan. Företagarna tog även upp tjänsterna för ägarbyte i företag. Frågan borde ha drivits vidare som öronmärkta medel i reformen av sysselsättningstjänsterna. För närvarande är syftet att genomföra tjänsten genom olika projekt, vilket inte alltid är det bästa möjliga sättet.
- Representanten för Finlands byar rf var intresserad av beviljande av startstöd till unga. Var beviljas stöd mest? Enligt Livskraftscentralerna beviljas stöd i stor utsträckning bland annat i Södra Österbotten och Norra Österbotten.
- Representanten för Förbundet för Naturenlig Ekologisk Odling påpekade att det genom en ekologisk plan är möjligt att få tillgång till så kallade gröna pengar som bankerna beviljar.
- Enligt representanten för jord- och skogsbruksministeriet är avsikten att redan under denna period testa ett finansiellt instrument inom företagsfinansieringen. Det finns en vilja att föra frågan vidare, och försöket bekräftas slutgiltigt i höst.

Samarbetsområdena

Pertti Iivanainen presenterade en översikt över genomförandet av CAP-planen i samarbetsområdena, särskilt genomförandet av tidsplanen. Iivanainen ansåg att den nuvarande tidsplanen var oklar och belastande. Iivanainen ansåg att orsaken till detta var att saker och ting försenas, men att satellitövervakningen och möjligheten till ändringar även medförde utmaningar. Enligt samarbetsområdena bör ansökning av stöd inledas tidigare, till exempel så att den inleds redan i mars och avslutas i slutet av april. Överbelastningen är särskilt påtaglig i de områden i östra Finland som drabbas hårt av gåsproblem och där arbetstiden på våren kan vara begränsad till upp till tre veckor. Dessutom förvärras situationen av skador orsakade av rovdjur. Möjligheten att göra ändringar bör upphöra senast den 31 juli och höstanmälan bör avslutas senast i slutet av november. Enligt samarbetsområdena bör ansökningen av alla djurstöd ordnas samtidigt under januari–februari.

Samarbetsområdena ansåg att beredningen inför nästa programperiod hittills har gått trögt. Det vore viktigt att föra diskussion efter målgrupp och göra en analys av vad som har fungerat och varit framgångsrikt under den nuvarande perioden, framför allt med tanke på effekterna.

En stegvis stödordning ansågs vara lösningen på frågorna kring landskapsodling, odlingsgrödor och energigrödor. När det gäller problemen med björn och vitkindad gås i östra Finland önskade samarbetsområdena att en lösning ska utformas ur jordbrukarnas perspektiv.

Leadergrupperna

Heli Walls från Finlands byar rf presenterade en lägesöversikt över Leadergrupperna. Leader har bra stödverktyg och det kommer in väldigt många ansökningar. Eftersom stöden är små medför det dock en stor administrativ börda för en del områden. Under en period av tre år har Leadergrupperna redan tagit emot sammanlagt 13 600 ansökningar, jämfört med att antalet ansökningar under hela föregående period uppgick till drygt 10 000. De stöd som beviljas av Leadergrupperna riktas främst till kärnlandsbygden och den glesbefolkade landsbygden.

Reformen om livskraftscentralerna har inte varit helt problemfri för Leadergrupperna överallt, eftersom NTM-centralerna har haft olika verksamhetskulturer och den nya verksamhetsmodellen fortfarande håller på att ta form. Även samarbetsförhandlingarna och frågan om tillräckliga resurser inom livskraftscentralerna väcker oro hos Leadergrupperna. Den smidiga fördelningen av tilläggsramen till Leadergrupperna får beröm från grupperna.

Diskussion:

- Olika NTM-centraler kan ha tillämpat oförväntat olika arbetssätt, trots att de genomför samma CAP-plan.
- Hur har Leader-medlen fördelats regionalt? *Svar: Medlen är fördelade mycket jämnt mellan regionerna*
- Är fördelningen av medlen ändamålsenlig eller borde den riktas in bättre? *Svar: Detta har diskuterats bland annat på ett CLLD-läger som ordnades i början av juni.*

- Medlen skulle kunna riktas i ännu större utsträckning till kärnlandsbygden och den glesbefolkade landsbygden, om efterfrågan där var större.

Åland

Sue Holmström från Ålands landskapsregering redogjorde för hur CAP-planen fortskrider på Åland. Mer än hälften av Ålands finansieringsandel går till investeringar. Detta omfattar framför allt investeringar i bevattnings- och energisektorer. Investeringarna i förädling av livsmedel fortskrider långsamt. Åtgärden Samarbete och de icke-produktiva investeringarna har inte fortskridit. Däremot fortskrider startstödet, utbildningen och rådgivningen på ett bra sätt. Leaders medel är snart slut.

7. Lägesrapport om landsbygdsnätverkets verksamhet

Sanna Sihvola redogjorde för aktuella frågor inom landsbygdsnätverket. År 2025 ordnade landsbygdsnätverket sammanlagt 149 evenemang, varav 62 procent var webinarier och 38 procent fysiska evenemang. Antalet deltagare var totalt 28 222 och därutöver deltog cirka 148 000 personer i Närmatsdagen. Evenemangen var fördelade utifrån landsbygdsnätverkets olika mål och flera olika teman samt var riktade till flera olika intressentgrupper.

Landsbygdsnätverkets prioriteringar för 2026 är omorganisering och strategisk beredning inför den nya perioden 2028–2034 samt landsbygden som en del av den övergripande säkerheten och försörjningsberedskapen. År 2026 fortsätter verksamheten att bedrivas aktivt. Särskilt värd att nämna är Kosteikkokarnevaalit (Våtmarkskarnevalen). Det ordnas ett riksomfattande evenemang före och efter karnevalen samt flera lokala evenemang. År 2026 firas även Leader-verksamhetens 30-årsjubileum och Närmatsdagens 10-årsjubileum.

8. Förslag från övervakningskommitténs medlemmar på dagordningen

Mirja Kiviranta presenterade SLC:s förslag till förskott på ersättningen för djurens välbefinnande till svinsektorn. Enligt förslaget ska förskottet betalas ut på samma sätt som inom nötkreaturs- och fårsektorerna, så att uppgifterna i svinregistret används som underlag för beräkningen, inte anmälan om antalet djur. Antalet djur ska anmälas till svinregistret fyra gånger om året istället för de nuvarande tre gångerna.

Enligt Kiviranta är svårigheterna inom svinsektorn välkända och ersättningen för djurens välbefinnande är ett viktigt stöd för sektorn. Den nuvarande utbetalningsmodellen kan även leda till kassaflödesproblem. Jämfört med nötkreaturs- och fårsektorerna skiljer sig registren dock åt. Dessutom är det bra att komma ihåg att det handlar om ett årligt stöd där ersättningskalkylerna bygger på situationen under hela året. Dessutom ska det gå 15 dagar från den senaste ändringen av ansökan till utbetalningen av förskottet. Om man ville betala ut förskott för svin, skulle stödet behöva delas upp på en period på mindre än ett år. Det innebär i sin tur att en tredjedel av antalet djur per år inte får stöd. Slutsatsen är att den föreslagna ändringen därför inte är möjlig.

Jord- och skogsbruksministeriet

Övervakningskommittén för Finlands CAP-plan 2023–2027

PROTOKOLL

VN/9941/2022

Representanten för SLC ville dessutom veta, om det handlade om ett praktiskt problem, ett rättsligt problem eller ett processproblem. SLC frågade också om svinregistret kan ändras så att det uppfyller kraven, till exempel med tanke på nästa period.

Enligt Kiviranta handlar det främst om ett rättsligt problem som beror på EU-lagstiftningen. Ersättningen för djurens välbefinnande är ett årligt stöd, vilket innebär att djurens välbefinnande behöver stödjas under hela året. Dessutom har ersättningsnivåerna beräknats på grundval av hela året. Nötkreatur och får registreras i ett individuellt register, där djuren i praktiken kan spåras i realtid. Dessutom har registret antagits av kommissionen för ett automatiserat söksystem och baserat på det kan förskott betalas ut. När en eventuell ändring av registret planeras, är det bra att först utreda i vilken utsträckning jordbrukarna är beredda att iaktta de nya registerkraven. Förflyttningar av djur, det vill säga i detta fall av svin, bör alltid anmälas inom sju dagar.

Det överenskomms om att jord- och skogsbruksministeriet även skulle lämna ett skriftligt svar till SLC.

9. Andra aktuella frågor

Inga andra frågor togs upp.

10. Nästa möte

Nästa möte hålls i februari 2027.

11. Mötets avslutande

Ordföranden avslutade mötet klockan 16.20 och önskade alla en trevlig midsommar och semester.

Helsingfors X.9.2026

Ordförande för övervakningskommittén,
avdelningschef

Minna-Mari Kaila

Sekreterare för övervakningskommittén,
konsultativ tjänsteman

Leena Anttila